

UDENRIGSMINISTERIET

EUKOOR, sagsnr.: 24/20293

Den 6. december 2024

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 16. december 2024

SAMLENOTAT

1. Ruslands aggression mod Ukraine	2
- Politisk drøftelse	2
KOM-dokument foreligger ikke.	2
2. Georgien	4
- Politisk drøftelse	4
KOM-dokument foreligger ikke.	4
2. Situationen i Mellemøsten	6
- Politisk drøftelse	6
KOM-dokument foreligger ikke.	6
3. Hybride trusler	6
- Politisk drøftelse	8
KOM-dokument foreligger ikke.	8

1. Ruslands aggression mod Ukraine

- Politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

På rådsmødet forventes fokus at være på EU's militære støtte til Ukraine samt yderligere sanktioner mod Rusland. Den ukrainske udenrigsminister ventes at deltage virtuelt i begyndelsen af mødet. Regeringen finder det afgørende at fortsætte langsigtet og tilstrækkelig militær støtte til Ukraine og bakker op om de hårdest mulige sanktioner mod Rusland, der kan opnås enighed om i EU.

2. Baggrund

Rusland har siden marts fortsat massive drone- og missilangreb rettet mod mål overalt i Ukraine, herunder med voldsomme angreb på landets energiinfrastruktur. Samtidig er der meldinger om fortsat russisk fremgang på kamppladsen i Østukraine, hvor Ukraine er hårdt presset bl.a. i Donetskregionen. Ligeledes presser gentagne russiske angreb de ukrainske styrker i Kursk-regionen.

Danmark har bilateralt støttet Ukraine med omkring 58,6 mia. kr. siden den russiske fuldskalainvasion i 2022, herunder ca. 53,4 mia. kr. i militær støtte og 5,2 mia. kr. i civil støtte. Danske fokusområder inkluderer blandt andet militær støtte, humanitære og akutte indsatser, finansiel støtte til den ukrainske stat, accountability, minerydning, beskyttelse af kvinder og børn, genopbygning – inkl. et særligt partnerskab med Mykolaiv – og anti-korruption.

Der pågår fortsat forhandlinger om, hvordan støtten under den militære bistandsfond til støtte for Ukraine ("Ukraine Assistance Fund") på 5 mia. euro skal udmøntes i regi af Den Europæiske Fredsfacilitet (EPF), herunder fordelingen mellem refusioner til medlemslandene for bilaterale donationer, fællesindkøb i den europæiske og ukrainske forsvarsindustri samt EU's militære træningsmission for Ukraine (EUMAM Ukraine).

Der pågår herudover forhandlinger om yderligere sanktioner mod Rusland.

3. Formål og indhold

På rådsmødet forventes fokus at være på EU's militære støtte til Ukraine, herunder Ukraines behov på kort og længere sigt, inklusiv ift. ammunition, luftforsvarssystemer og træningsindsatser, samt sanktioner mod Rusland. Den ukrainske udenrigsminister forventes at deltage virtuelt i begyndelsen af mødet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen ventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser og konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er fortsat bred opbakning blandt medlemslandene til politisk, militær, økonomisk og humanitær støtte til Ukraine. Der forventes bred enighed om nødvendigheden af at intensivere leverancer af militær støtte til Ukraine, idet fordelingen af de 5 mia. euro i den militære bistandsfond til støtte for Ukraine dog fortsat udestår. Der forventes ligeledes generelt bred opbakning til vedtagelsen af nye sanktioner mod Rusland, herunder listninger af yderligere skibe, personer og entiteter.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen fortsætter støtten til Ukraine både politisk, militært, civilt og via støtte til privatsektoraktiviteter. Det er afgørende, at der sikres langsigtet og tilstrækkelig finansiering til militær støtte til Ukraine, både bilateralt og gennem EU, og at støtten under den militære bistandsfond til støtte for Ukraine udmøntes hurtigst muligt. Regeringen støtter fortsat op om de hårdest mulige sanktioner mod Rusland, der kan opnås enighed om i EU.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 15. november 2024.

2. Georgien

- Politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af den politiske situation i Georgien og hvordan EU bør reagere på den bekymrende udvikling. Regeringen bakker op om en stærk reaktion fra EU's side for at sende et klart signal til den georgiske regering og vise støtte til Georgiens overvejende pro-europæiske befolkning.

2. Baggrund

I kølvandet på udmeldingen fra Georgiens premierminister, Irakli Kobakhidze, den 28. november om, at man "udsætter" EU-optagelsesforhandlinger indtil ultimo 2028 er der opstået store folkelige demonstrationer i de større byer i Georgien. De pro-europæiske demonstranter er blevet mødt af overdreven politivold, og mange er blevet tilbageholdt. Regeringens udmelding kom efter Europa-Parlamentets resolution den 28. november, der erklærede parlamentsvalget i Georgien den 26. oktober for illegitimt og krævede nyvalg og sanktioner.

Parlamentsvalget mødte hård kritik fra internationale valgobservatører for seriøse uregelmæssigheder, herunder chikane og afpresning af vælgere. Forud for valget havde Georgiens parlament taget flere bekymrende skridt, herunder vedtagelsen af den såkaldte "fremmedagentlov". Loven kræver, at organisationer, såsom NGO'er og medier, der modtager mere end 20 procent af deres finansiering fra udlandet, skal lade sig registrere som "organisationer der forfølger en fremmed magts interesser". Ellers vil de blive pålagt at betale store bøder. Efterfølgende har parlamentet desuden vedtaget en lov, som kraftigt indskrænker LGBT+-personers rettigheder og kan straffe såkaldt "LGBT-propaganda" med bøder og fængsel.

I Kommissionens årlige udvidelsesrapport konstateres med baggrund i den georgiske regerings ageren siden foråret 2024, at landets EU-tilnærmelse er bragt i fare og at udvidelsesprocessen de facto er sat i bero. Det sker med budskabet om, at EU's dør fortsat står åben på velkendte betingelser, der foruden de ni skridt, som blev opstillet af DER i juni 2022, nu også tæller tilbagekaldelse af bl.a. "fremmedagentloven", samt at regeringen i øvrigt skal afholde sig fra skridt, der underminerer retsstaten og grundlæggende rettigheder.

3. Formål og indhold

Drøftelsen ventes at have fokus på, hvordan EU bør reagere på den seneste tids udvikling i Georgien, herunder den generelle demokratiske tilbagegang og massedemonstrationer samt eskalerende politivold i kølvandet på udmeldingen om udsættelse af EU-optagelsesforhandlinger.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Ikke relevant.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generelt at være opbakning til at drøfte, hvordan EU bør reagere på situationen i Georgien. Det store flertal af medlemslande ser med dyb bekymring på situationen – dog med forskelle i synspunkterne på, hvilke konkrete handlemuligheder, der skal bringes i spil.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen kan bakke op om en stærk reaktion fra EU's side. Det med henblik på at sende et klart signal til Georgiens regering om, at den bør trække "fremmedagentloven" tilbage, stoppe politivolden mod demonstranter og journalister og generelt respektere demokratiske og grundlæggende rettigheder.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg på mødet den 15. november 2024.

3. Situationen i Mellemøsten

- Politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af den aktuelle situation i Israel, Palæstina, Libanon og Syrien. Fokus forventes at være på den katastrofale humanitære situation i Gaza, arbejdet for at opnå en våbenhvile inkl. frigivelse af alle gidsler samt Israels ophævelse af værtsaftalen med UNRWA den 28. januar og konsekvenserne heraf. Dertil ventes fokus på at understøtte implementering af våbenhvilen i Libanon samt på den seneste udvikling i Syrien. Regeringen bakker op om hidtil vedtagne EU-erklæringer fra bl.a. DER, herunder med opfordring til våbenhvile mellem Israel og Hamas samt understregning af behovet for en to-statsløsning og regional deeskalering.

2. Baggrund (fra 3. december)

I Gaza fortsætter kamphandlingerne mellem Israel og Hamas. Ifølge sundhedsmyndighederne i Gaza er over 44.400 palæstinensere blevet dræbt siden den 7. oktober og mere end 105.300 mennesker såret. Der vurderes at være 101 gidsler tilbage i Gaza, inkl. gidsler taget før den 7. oktober. På Vestbredden er mindst 741 palæstinensere og 23 israelere ifølge FN blevet dræbt siden den 7. oktober 2023. Der ses ingen gennembrud i forhandlingerne om en våbenhvile i Gaza.

Humanitær adgang til Gaza er fortsat alvorligt udfordret. Den 19. november rapporterede FN, at nærmest alle FN's forsøg på at støtte befolkningen i det nordlige Gaza er blevet afvist eller forhindret. World Food Programme (WFP) har den 25. november oplyst, at manglen på sikker adgang og samarbejde om humanitær bistand har bragt den humanitære indsats i Gaza tæt på kollaps. Danmark har ydet humanitær bistand til indsatser i og omkring Gaza med samlet ca. 700 mio. kr. i 2023 og 2024.

Implikationerne af Knessets to love mod UNRWA, som træder i kraft den 28. januar 2025, er fortsat uklare og vil bero på de israelske myndigheders implementering og håndhævelse. Israel har endnu ikke fremlagt en plan for den fremtidige varetagelse af det ansvar, som indtil nu er løftet af UNRWA.

Den Internationale Straffedomstol udstedte den 21. november 2024 arrestordre mod Israels premierminister, Benjamin Netanyahu, tidligere forsvarsminister, Yoav Gallant, samt Hamas-leder, Mohammed Deif. Domstolen fandt "rimelig grund til at antage", at de var skyldige i forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser.

I Libanon trådte en våbenhvileaftale i kraft den 27. november. Våbenhvileaftalen indeholder bl.a. en 60-dages transitionsperiode for tilbagetrækning af Hizbollah og israelsk militær fra det sydlige Libanon, samt indsættelse af 10.000 soldater fra den libanesiske hær (LAF) i det sydlige Libanon med henblik på at monitorere Hizbollahs tilbagetrækning og lokalisere Hizbollahs resterende våben og militære infrastruktur. Danmark støtter LAF med 10 mio. kr. i 2024.

I Syrien har oprørsgrupper, anført af den militante islamistgruppe Hayat Tahrir al-Sham, indledt en offensiv mod de syriske regimestyrker den 27. november. Oprørsgrupperne har bl.a. indtaget Syriens næststørste by Aleppo, som har været under det syriske regimes kontrol siden 2016. Det er første gang siden våbenhvilen i 2020, at de ellers fastfrosne konfliktlinjer i Syrien har ændret sig markant.

Omkring Det Røde Hav og Adenbugten ses fortsat angreb fra houthi-bevægelsen mod den civile skibstrafik og internationale flådefartøjer i området. EU's sømilitære operation EUNAVFOR ASPIDES opererer fortsat i området med henblik på at beskytte den civile skibsfart.

3. Formål og indhold

Rådsmødets fokus forventes at være den aktuelle situation i Gaza og behovet for en våbenhvile, Knessets love rettet mod UNRWA, samt behovet for en langsigtet politisk to-statsløsning. Dertil ventes fokus på vigtigheden af at bidrage til regional deeskalering, herunder gennem understøttelse af våbenhvilen i Libanon. Desuden forventes fokus på Vestbredden, inklusiv behovet for kapacitetsopbygning og reformering af det Palæstinensiske Selvstyre. Endelig forventes fokus på det fortsatte behov for en politisk forhandlet løsning på konflikten i Syrien i overensstemmelse med FN's sikkerhedsrådsresolution 2254.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Ikke relevant.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Trods velkendte forskelle blandt EU-landene ift. Israel/Palæstina-konflikten er der enighed om behovet for en våbenhvile i Gaza og en to-statsløsning på længere sigt. Derudover er der enighed om fordømmelse af Hamas, krav om frigivelse af gidsler, samt bekymring for den katastrofale humanitære situation i Gaza, herunder behovet for beskyttelse af civile og øget humanitær adgang. Der er ligeledes enighed om vigtigheden af regional deeskalering og understøttelse af våbenhvilen i Libanon, herunder gennem støtte til Libanons væbnede styrker.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen bakker op om de hidtil vedtagne EU-erklæringer fra bl.a. FAC og DER, som bl.a. fordømmer Hamas, udtrykker behov for øget humanitær adgang og beskyttelse af civile i Gaza samt opfordrer til en våbenhvile og frigivelse af gidsler. Regeringen bakker desuden op om EU-erklæringen af den 31. oktober 2024, der fordømte ethvert forsøg på at hindre UNRWA's evne til at udføre sit mandat. Regeringen bakker også op om en to-statsløsning og bestræbelserne på at styrke og reformere Det Palæstinensiske Selvstyre. Regeringen bakker endvidere op om bestræbelserne på at bidrage til regional deeskalering og understøtte implementering af våbenhvilen i Libanon, herunder gennem støtte til en styrkelse af Libanons væbnede styrker. Regeringen bakker op om en politisk forhandlet løsning i Syrien i overensstemmelse med FN's sikkerhedsrådsresolution 2254, herunder FN's særlige udsendinge til Syrien, Geir Pedersens bestræbelser herfor. Endelig bakker regeringen op om den sømilitære EU-operation, EUNAVFOR ASPIDES.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 15. november 2024.

4. Hybride trusler

- Politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af hybride trusler, herunder forventeligt den seneste tids hybride hændelser i og uden for Europa. Fokusområder forventes at være forbedret situationsoverblik blandt EU-medlemsstaterne ift. identifikation af hybride hændelser samt mulig EU-respons på disse hændelser.

2. Baggrund

Europa har i den seneste periode været ramt af en lang række hybride hændelser inkl. brandstiftelse, hærværk og cyberangreb. De danske efterretningstjenester vurderer, at truslen er rykket tættere på Danmark, og at Rusland er villig til at tage større risici.

Som en reaktion på hændelserne blev et nyt sanktionsregime rettet mod Ruslands globale destabiliserende og hybride aktiviteter vedtaget på et rådsmøde i ECOFIN den 8. oktober 2024. Sanktionsregimet består af restriktioner i form af indrejseforbud for fysiske personer, indefrysning af aktiver i EU samt forbud mod at stille pengemidler eller økonomiske ressourcer til rådighed for de personer, grupper eller enheder, der er på sanktionslisten.

I 2022 vedtog EU en hybrid værktøjskasse, der giver mulighed for koordinerede modsvar mod hybride trusler, herunder demarcher, attribuering og sanktioner.

3. Formål og indhold

Fokus for drøftelsen ventes at være forbedret situationsoverblik blandt EU-medlemsstaterne ift. identifikation af hybride hændelser samt mulig EU-respons på disse hændelser.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen ventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Blandt medlemslandene ventes der overordnet opbakning til at øge EU's opmærksomhed om og evne til at reagere på hybride trusler.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen har stort fokus på hybride trusler og ser med bekymring på den seneste tids hybride hændelser på tværs af Europa. Vigtigt med tæt koordination både i NATO- og EU-regi, herunder ift. deling af information og

responsioner. Regeringen støtter et forbedret situationsoverblik blandt EU-medlemsstaterne ift. identifikation af hybride hændelser og anvendelse af både eksisterende værktøjer og etableringen af nye instrumenter til fælles EU-svar mod hybride trusler.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.